

ULUSAL DÖNÜŞÜMÜN SEMBOLİK BİR FİGÜRÜ OLARAK SURİYELİ MÜLTECİLERİN ALMAN ÇOCUK YAZININDAKİ TASVİRLERİ*

Araştırma Makalesi

İmren YILDIZ** / Halit KARATAY***

Geliş Tarihi: 15.08.2024 | **Kabul Tarihi:** 15.11.2024 | **Yayın Tarihi:** 23.12.2024

Özet: Son yıllarda, Suriyeli mülteci krizinin küresel çapta derin etkileri olmuş ve Almanya, yerinden edilmiş bireyler ve sığınma arayan aileler için birincil varış noktalarından biri olarak ortaya çıkmıştır. Bu ortamda çocuk yazını, özellikle genç okurlar arasında mültecilere yönelik algıları şekillendirmek ve empatiyi teşvik etmek için çok önemli bir araç konumuna gelmiştir. Bu araştırmanın amacı, Alman çocuk yazınında Suriyeli mültecilerin tasvirini eleştirel bir şekilde incelemek ve ulusal dönüşümün sembolik figürleri olarak temsil edilmelerine odaklanmaktır. Alman çocuk yazınında Suriyeli mültecilerin tasviri, genç okuyucuları göçün zorlukları hakkında eğitmek; empati, hoşgörü ve kapsayıcılığı teşvik etmek için önemli bir araç olarak hizmet etmektedir. Bu kapsamda araştırma, Almanya'daki Suriyeli mültecilerin deneyimlerine odaklanan çocuk kitaplarına ulusötesi, kültürlerarası ve dilötesi bir bakış açısı sunmakta ve bu türde kullanılan temaları, anlatıları ve pedagojik yaklaşımları incelemektedir. Nitel olarak desenlenen bu çalışmada, Ursel Scheffler'in "Zafira - Ein Mädchen aus Syrien"; Peter Hartling'in "Djadi, Flüchtlingsjunge"; Katrin Holle'nin "Amani, sieh nicht zurück!"; Paul Maar'ın "Neben mir ist noch platz"; Uticha Marmon'un "Mein Freund Salim"; Kathrin Rohmann'ın "Apfelkuchen und Baklava" adlı öyküleri, belge incelemesi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırma, günümüzün insani krizlerinden biri olan mültecilik bağlamında, yazınsal unsurların eleştirel analizi yoluyla, çocuk yazınlarının empatiyi ve kültürlerarası diyalogu teşvik etmesi ile kalıp yargılara meydan okuması amaçlarının ön plana çıkarılması açısından önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Alman çocuk yazını, dilötesilik, kültürlerarasılık, Suriyeli mülteciler, ulusötesicilik.

DEPICTIONS OF SYRIAN REFUGEES AS A SYMBOLIC FIGURE OF NATIONAL TRANSFORMATION IN GERMAN CHILDREN'S LITERATURE

Research Article

Received: 15.08.2024 | **Accepted:** 15.11.2024 | **Published:** 23.12.2024

Abstract: In recent years, the Syrian refugee crisis has had profound global repercussions, with Germany emerging as a primary destination for displaced individuals and families seeking asylum. In this context, children's literature has become a crucial tool for shaping perceptions of refugees and fostering empathy, particularly among young readers. This study aims to critically examine the depiction of Syrian refugees in German children's literature, focusing on their representation as symbolic figures of national transformation. The portrayal of Syrian refugees in German children's literature serves as a vital medium for educating young readers about the challenges of migration and promoting empathy, tolerance, and inclusivity. Within this scope, the research adopts a transnational, intercultural, and translanguaging perspective to explore themes, narratives, and pedagogical approaches in children's books that focus on the experiences of Syrian refugees in Germany. Using a qualitative research design, this study employs document analysis to examine the following works: Ursel Scheffler's Zafira - Ein Mädchen aus Syrien, Peter Härtling's Djadi, Flüchtlingsjunge, Katrin Holle's Amani, sieh nicht zurück!, Paul Maar's Neben mir ist noch Platz, Uticha Marmon's Mein Freund Salim, and Kathrin Rohmann's Apfelkuchen und Baklava. These works are analyzed to highlight their narrative structures, thematic

* Bu makaledeki bulguların bir kısmı, 11-13 Temmuz 2024 tarihlerinde düzenlenen "X. Uluslararası TURKCESS Eğitim ve Sosyal Bilimler Kongresi"nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Ar. Gör.; Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı; imrenyildiz@gantep.edu.tr 0000-0001-6610-4871

*** Prof. Dr.; Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Bölümü, karatay_h@ibu.edu.tr 0000-0003-1820-0361

elements, and symbolic representations. The study underscores the importance of children's literature in addressing one of the most pressing humanitarian crises of our time. Through the critical analysis of literary elements, it seeks to illuminate the potential of children's literature to foster empathy and intercultural dialogue while challenging stereotypes. By emphasizing these objectives, this research contributes to understanding how literary works can serve as tools for promoting inclusivity and cultural understanding in the context of migration.

Keywords: German children's literature, Syrian refugees, transculturality, translingualism, transnationalism.

Giriş

Mültecilerle ilgili çocuk kitapları, dünya çapında yayıncıların kataloglarında gittikçe daha fazla yer edinmeye başlamaktadır. Bununla birlikte zorunlu göçün farklı bağlamları ve bu durumdaki çocukların aileleriyle yaşadığı zorluklar konusundaki farkındalık da artmaya başlamaktadır.

Çocuk yazınındaki göç ve mültecilik konularının işlenmesi, özellikle genç okuyucular arasında mültecilere karşı anlayış ve empati geliştirmede önemli bir rol oynamaktadır. Bu anlamda kitaplar, mülteci çocuklarla ilgili klişelerin ve yanlış anlamaların önüne geçen araçlardır (Arizpe, 2019; Guo vd., 2019). Bu kitaplar sadece mülteci çocukların ve ailelerinin karşılaştığı zorlukları tasvir etmekle kalmayıp aynı zamanda -özellikle ana dilleri de mevcut olduğunda- genç mültecilere bir rahatlık ve aşinalık duygusu da sağlamakta (Daly ve Limbrick, 2020), mülteci kimliklerinin gelişmesine yardımcı olmakta ve önemli eğitim kaynakları olarak hizmet vermektedir (Hope, 2008). Resimli kitaplar aracılığıyla çocuklar mülteci kavramını keşfedebilmekte ve çağdaş mülteci krizinin karmaşıklığı hakkında fikir edinebilmektedir (Tomsic ve Deery, 2019).

Araştırmalar, mülteci ve göçmen çocuklar arasında yüksek düzeyde ruh sağlığı sorunları olduğunu gösterdiğinden, mülteci çocukların ruh sağlığını ve esenliğini göz önünde bulundurmak (Kevers vd., 2022) ev sahibi ülkeler açısından oldukça önem arz etmektedir. Ayrıca, vatandaşlığa kabul, ikinci dildeki yeterlilik ve yerleşim yardımı gibi faktörler, mülteci çocukların eğitime entegrasyonunu etkilemektedir (Khuu ve Bean, 2022). Mülteci çocukların eğitime entegrasyonunda öğretmenler, kültürlerarası iletişimi ve anlayışı teşvik etmek için bu özel temadaki çocuk yazını başlıklarını kullanarak öğrencilerle mülteci deneyimlerini paylaşabilmektedir (Hwang ve Coneway, 2017). Bu anlamda eğitimciler, Suriyeli mülteci çocukların seslerini ve bakış açılarını alan yazınına dâhil ederek eğitim politikaları ve uygulamaları hakkında daha çok bilgi sahibi olabilmektedir (Guo vd., 2019). Ayrıca bu tür kitaplar, çocuklar arasında çok kültürlülüğün ve çeşitliliğe saygının geliştirilmesine de katkıda bulunmaktadır (Koçak, 2021).

Mülteci deneyimlerini ele alan çocuk kitapları, her ev sahibi ülkede olduğu gibi Almanya'daki mülteci çocuklar için de ikinci dili öğrenmenin ve yeni bir ülkeye uyum sağlamanın zorluklarını sıklıkla vurgulamaktadır (Kurnia, 2020). Çocuk yazınlarında da sıkça bahsedildiği gibi mülteci çocukların eğitim çıktılarının artırılmasında dil becerilerindeki zayıflıkların giderilmesi başlıca sorun (Karsli Cakmak vd., 2022) olarak görülmektedir.

Son dönemde antropologlar, göçmenlerin yaşamlarını sınırlar ötesinde sürdürdüğünü ve coğrafi olarak uzak ülkeler arasında dahi ana vatanlarıyla olan bağlarını koruduklarını tespit etmektedirler. Bu yeni yaşam biçimini tanımlamak amacıyla bazı sosyal bilimciler "ulusötesi" terimini kullanmaktadır. Ancak bu terimin genellikle belirsiz ve özgüllükten yoksun bir

şekilde kullanıldığı gözlenmektedir. Günümüz uluslararası göçünü tartışmak için yeni bir kavramsal çerçeve oluşturma ihtiyacı, “burada yeni bir şeyler oluyor” algısından çok daha fazla kavramsal çalışma gerektirmektedir. Bu sorundan yola çıkarak mültecilerin coğrafi, kültürel ve siyasi sınırları aşan toplumsal alanlar oluşturdıkları bu süreç, “ulusötesicilik” olarak adlandırılabilir. Mülteciler, sınırları aşan çoklu ilişkiler -ailevi, ekonomik, toplumsal, örgütsel, dini ve politik- geliştirdiklerinde ve sürdürdüklerinde ulusötesi olarak anlaşılmaktadır. Mültecilerin hem anavatan hem de ev sahibi toplumlardaki katılımlarının çeşitliliği, ulusötesiliğin merkezî bir unsuru olarak anlaşılmalı ve başlanmalıdır. Mülteciler, menşe ülkeleri ile yerleştikleri ülke veya ülkeleri birbirine bağlayan bir toplumsal ilişki ağı içerisinde eylemde bulunmakta, karar almakta ve endişeler hissetmektedirler. Bu bağlamda ulusötesicilik, mültecilerin menşe ülkelerini yerleştikleri ülkeye bağlayan; siyasi, kültürel ve coğrafi sınırların ötesinde toplumsal bağlar kuran; sürekli ilişkiler geliştirdiklerini ve sürdürdüklerini öne süren bir toplumsal ilişki teorisi (Schiller vd., 1992) olarak da değerlendirilebilmektedir.

Ulusötesicilik, mültecilerin kimliklerini, bağlantılarını ve pratiklerini şekillendirerek deneyimlerini derinden etkilemektedir. Ulusötesicilik, mültecilerin kendi ülkelerini ev sahibi ülkeye bağlayan, siyasi, kültürel ve coğrafi sınırların ötesinde kalıcı toplumsal ilişkiler kurmayı ve sürdürmeyi içermektedir (Hailu, 2020). Dolayısıyla bu olgu, ekonomik boyutların ötesinde mülteci toplulukları arasında bir ağ oluşumuna da katkıda bulunmaktadır (Al Ali vd., 2001). Mülteciler sıklıkla ulusötesi faaliyetlere katılmakta ve yerleştikleri yerlerde menşe ülkeleri ve diğer önemli uluslarla olan bağlantılarını sürdürmektedirler (Kim vd., 2021). Bu ulusötesi bağlar, yerinden edilme ve yeniden yerleştirmenin zorlukları arasında aidiyet duygusu, destek hizmetleri ve kültürel süreklilik sunarak (Trapp, 2015) mülteciler için hayati önem taşımaktadır.

Ulusötesicilik ve mülteci deneyimleri arasındaki etkileşim, karmaşık ve çeşitlidir. Ulusötesicilik, göçmen yaşamlarının yaygın bir özelliği olsa da mültecilerin, belirsiz göç statüsü, kısıtlı sınır ötesi hareket ve haklara erişim zorlukları gibi benzersiz engellerle karşılaşması açısından her zaman tipik bir özelliği olmayabilmektedir (Şimşek, 2018). Fakat yine de mülteci nesiller arası ulusötesicilik, mülteci geçmişlerinin kimlik ve ilişkiler üzerindeki kalıcı önemini (Bloch ve Hirsch, 2018) yansıtmaktadır.

Kültürlerarasılık, bireylerin farklı kültürlerin bilgi, beceri ve tutumlarına dayalı olarak, bu kültürlerle etkili ve uygun bir şekilde iletişim kurma becerisini kapsamaktadır (Binder vd., 2018; Coleman ve Guntersdorfer, 2019; Gierke vd., 2018; Odag vd., 2015). Bu tanım, farklı kültürleri anlamının ve kültürel sınırlar arasında başarılı bir şekilde etkileşim kurabilmenin önemini vurgulamakta ve küresel liderlik bağlamında, algı yönetimi, ilişki yönetimi ve öz yönetim gibi unsurları da içermektedir (Bird vd., 2010). Kültürlerarasılık, yalnızca iletişimle sınırlı kalmayıp bireyin kendini yansıtmaya ve empati yoluyla başkalarıyla bağlantı kurma kapasitesini de kapsamaktadır (Romjue ve MacDonald, 2018). Araştırmacılar, kültürlerarası yetkinliğin eğitim, teknik iletişim ve küresel çalışmalar gibi çeşitli alanlardaki önemine değinmektedirler (Deardorff, 2006; Kampermann vd., 2021; Li, 2019; Liu vd., 2018; Yu, 2012). Kültürlerarasılık kavramı, dinamik ve bağlama özgü olup farklı kültürel ortamlarda

etkili bir şekilde gezinmek için sürekli gelişim ve değerlendirme gerektirmektedir (Binder vd., 2018; Griffith vd., 2016).

Araştırmalar, mültecilere yönelik olumlu tutumların geliştirilmesinde kültürlerarası eğitimin önemini vurgulamaktadır (Aral vd., 2022; Leeman ve Koeven, 2019). Empati odaklı kültürlerarası iletişim programları, toplumsal kabulü artırmada ve mültecilere yönelik olumlu tutumları teşvik etmede etkili olmuştur (Sarı ve Alkar, 2023). Ayrıca kültürlerarası duyarlılık ile mültecilere yönelik tutumlar arasında pozitif bir korelasyon tespit edildiğinden (Sarı ve Alkar, 2023) kültürlerarası anlayışı teşvik etmenin gerekliliği de yapılan çalışmalarda vurgulanmaktadır.

Dilötesilik, mültecilerin ulusötesi karşılaşmalarında birden fazla dil kullanarak sergiledikleri çeşitli dilsel pratikler ve esnekliği vurgulamaktadır (Al Ali vd., 2001). Dilsel çeşitlilik, mültecilerin karmaşık kültürlerarası etkileşimlerini yansıtarak iletişimlerini, kimlik müzakerelerini ve ev sahibi toplumlardaki entegrasyon süreçlerini etkilemektedir. Dilötesilik, geleneksel dil kullanımı ve kimlik kavramlarına meydan okuyarak iletişimde kolaylığı, çeşitliliği ve melezliği benimsemektedir (Aneja, 2016). Dilötesilik, çok dilliliğin ötesine geçerek bireylerin dilsel pratiklerini -kimlikleri ve deneyimleriyle ilişkili olarak- nasıl geliştirdiklerine odaklanmaktadır (Ishihara ve Menard Warwick, 2018). Sosyokültürel bağlamlar, dil ötesi kimliklerin ve uygulamaların şekillenmesinde önemli bir rol oynamaktadır (Yang, 2022).

Dilötesi pedagojileri benimsemek, özellikle ikinci dil öğrenenler için dil edinimine olumlu katkılar sunabilmekle (Fall, 2023; Lee, 2021) beraber epistemik ırkçılığa ve tek kültürlü dil ideolojilerine direnebilmektedir.

Dilötesi yaklaşımlar, dil kullanımındaki gömülü ideolojileri ele alarak bireylere dilsel kimliklerini yönlendirme ve müzakere etme alanı sağlamaktadır (Seltzer, 2019; Sun, 2024). Bu paradigmlar, dil pratiklerindeki güç dinamiklerini tanımanın önemini vurgulamakta ve eğitim ortamlarındaki dil çeşitliliğini benimsemeyi savunmaktadır.

Dilötesi pedagojiler, eğitim ortamlarında, resmi yazımda kodlama endişeleri (Sun, 2022) dil ötesi uygulamalarda öğretmen eğitimi eksikliği ve dilsel olarak azınlıkta olan öğrencilerin dışlanması gibi zorluklarla karşılaşmaktadır. Araştırmalar, dilötesi yaklaşımların eğitime dâhil edilmesinin öğrencilerin memnuniyetini ve ikinci dil derslerine katılımını artırabileceğini göstermektedir (Lee, 2021). Dil öğretiminde dilötesi yaklaşımların uygulanması, dil öğreniminin toplumsal bir pratik olarak (Baranova vd., 2021) daha kapsamlı bir şekilde anlaşılmasına katkıda bulunabilmektedir.

Suriyeli mültecilerin medya ve edebiyatta tasvir ediliş şekli, özellikle ev sahibi ülke halkı başta olmak üzere, insanların algısı üzerinde etkili olabilmektedir. Araştırmalar, mültecilerin medya temsillerinin, onları yardıma muhtaç kurbanlar ya da çeşitli açılardan birer tehdit unsuru olduğu (Pandir, 2019) yönünde lanse edildiğini göstermektedir. Bu açıdan mültecilerin doğru ve çeşitli temsillerinin sunulması, klişelerle mücadele açısından önemlidir. Dolayısıyla bu bölümde Alman çocuk yazınındaki Suriyeli mültecileri konu edinen kitaplardaki karakterler, ulusötesicilik, kültürlerarasılık ve dilötesilik açısından incelenmiştir.

1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Alman çocuk yazınında Suriyeli mültecilerin tasvirini eleştirel bir şekilde incelemek ve ulusal dönüşümün sembolik figürleri olarak temsil edilmelerine odaklanmaktır. Araştırma, bu yazınsal metinlerdeki ulusötesi, kültürlerarası ve dilötesi boyutları keşfetmeyi amaçlamakla birlikte anlatıların kapsamlı bir analizini yaparak bu metinlerin empatiyi nasıl geliştirdiğini, kültürlerarası diyalogu nasıl teşvik ettiğini ve klişeleri nasıl sorguladığını açıklamayı amaçlamaktadır. Nihai hedef, çocuk yazınlarının en acil insani sorunlardan biri olan mülteci krizinin iyi bir şekilde anlaşılmasındaki rolünün önemini vurgulamaktır.

2. Yöntem

Bu araştırma, bireylerin ve toplulukların anlam oluşturma ve deneyimlerini yorumlama biçimlerini anlamayı amaçlayan nitel bir çalışma olarak tasarlanmıştır. Corbin ve Strauss (1990) tarafından özetlenen nitel araştırma, toplumsal değişimler içindeki deneyimleri, anlatıları, davranışları ve örgütsel çerçeveleri kavramayı amaçlayan bir bilgi üretim sürecidir. İstatistiksel veri analizine dayanan nicel araştırmanın aksine, nitel araştırma insanların olaylara veya olgulara yüklediği anlamları keşfetmeye odaklanır (Dey, 2003).

Bu çalışmada kullanılan birincil veri toplama yöntemi, araştırma konusuyla ilgili olduğu düşünülen belgelerin sistematik olarak incelenmesi ve değerlendirilmesini içeren ve nitel bir veri toplama aracı olan belge incelemesidir (Hodder, 2002). Dolayısıyla bu yolla toplanan veriler, verilerin içeriğine, yapısına ve sembolik özelliklerine dayalı ayrıntılı ve açıklayıcı açıklamalar sağlamayı içeren nitel veri analizinin bir biçimi olan belge inceleme yöntemiyle çözümlenmiştir.

Çalışma kapsamında incelenen eserler, Alman çocuk yazınında Suriyeli mültecilerin göç serüvenlerini tasvir eden eserlerdir. Diğer Avrupa ülkelerine göre en çok Suriyeli nüfusun Almanya’da olması (Uluslararası Mülteci Hakları Derneği, 2018) Alman çocuk yazınında Suriyeli mülteciler üzerine yazılan eserleri de niceliksel olarak etkilemiştir. Bu sebeple Suriyeli mültecileri tasvir eden eserlere Alman çocuk yazınında daha çok rastlanıldığından bahsi geçen eserler seçilmiş ve incelenmiştir. Böylelikle hikâyelerin genç okuyucuların mülteci deneyimlerini anlamalarına, empati kurmalarına ve kültürlerarası diyalogu teşvik etmelerine nasıl yardımcı olduğu araştırılmıştır.

3. Bulgular

3.1. Zafira - Ein mädchen aus Syrien (Zafira - Suriyeli Bir Kız) - 2016

Ursel Scheffler tarafından yazılan kitapta Zafira, annesiyle birlikte, Suriye’nin Halep kentinden Almanya’ya çeşitli göç yolları üzerinden, deniz yoluyla gelen ve cesur kimliğiyle ön plana çıkan bir kız çocuğudur. Zafira’nın babasını geride bırakmasının verdiği hüznün de yansıtıldığı kitapta Suriye’den Almanya’ya uzanan göç yolunun uzunca bir tasvirine yer verilmiştir.

Resim 1

Zafira - Ein Mädchen Aus Syrien (Zafira - Suriyeli Bir Kız) / Ursel Scheffler¹

Mülteci temalı çocuk yazınlarında ön plana çıkan dil engeli bu kitapta da göze çarpan bir unsurdur. Fakat yazarın Zafira karakterini cesur ve çevik bir kimlik olarak inşa etmesi bu dil engelini kısa sürede aşmasının sebebi olarak görülmektedir. Zafira'nın ümitvar ve bulunduğu ülke olarak Almanya'yı vatanı olarak görmeye başlaması yönüne vurgu yapan kitap, şu satırlarla son bulmaktadır: "Für ein neues Leben in einem neuen Land. Mit Frieden. Mit neuen Nachbarn, neuen Freunden. Eine echte neue Heimat vielleicht? (Yeni bir ülkede yeni bir hayat için. Barış içinde. Yeni komşularla, yeni arkadaşlarla. Gerçek yeni bir ev, belki)".

3.1.1. Karakterlerin Analizi**3.1.1.1. Zafira**

Ulusötesi Unsurlar: Zafira'nın Suriye'nin Halep kentinden Hamburg'a, Türkiye ve İtalya üzerinden Almanya'ya yaptığı yolculuk, ulusötesi mülteci hareketine örnek teşkil etmektedir. Hikâyesi daha geniş jeopolitik sorunları ve çatışmanın göç kalıpları üzerindeki etkisini yansıtmaktadır.

Kültürlerarası Unsurlar: Ana karakter Zafira, Suriyeli genç bir kızın Alman toplumuna entegre olma deneyimini temsil etmektedir. Alman sınıf arkadaşlarıyla, özellikle Anna ile olan etkileşimleri, farklı bir ortamda meydana gelen kültürel alışverişi ve karşılıklı öğrenmeyi vurgulamaktadır.

Dilötesi Unsurlar: Zafira'nın Almanca dilini edinmesi ve başlangıçtaki dil engellerine rağmen iletişim kurabilmesi dilötesi dinamikleri sergilemektedir. Öğretmeni ve sınıf arkadaşlarının yardımıyla Almanca öğrenmede kaydettiği ilerleme, yeni bir kültürel ortamda dile uyum sürecini göstermektedir.

¹ https://m.media-amazon.com/images/I/61DkY6tMPuL._SL1000_.jpg (Erişim Tarihi: 12.03.2024)

3.1.1.2. Nesrin (Zafira'nın annesi)

Ulusötesi Unsurlar: Nesrin'in bir mülteci olarak deneyimi, mülteci krizinin ulusötesi boyutunun altını çizmektedir. Almanya'daki yolculuğu ve yerleşimi, sınır ötesi hareketlerin daha geniş anlatısının bir parçası olarak sunulmaktadır.

Kültürlerarası Unsurlar: Nesrin'in Suriyeli kimliğini korurken verdiği mücadele ve yeni bir kültüre uyum sağlama çabası, anlatının merkezinde yer almaktadır. Alman toplumuyla olan etkileşimleri ve Zafira'nın entegrasyonunu destekleme çabaları, kültürlerarası zorlukları ve dayanıklılığı vurgulamaktadır.

Dilötesi Unsurlar: Nesrin'in yeni bir ülkede gezinme yeteneği, bir dereceye kadar dil edinme çabasını ve adaptasyonunu içermektedir.

3.1.1.3. Anna

Kültürlerarası Unsurlar: Zafira'nın Alman sınıf arkadaşı Anna, kültürel bir köprü görevi görmektedir. Şeffaflığı ve desteği, olumlu kültürlerarası etkileşimi ve yerel halkın entegrasyon sürecindeki rolünü vurgulayarak Zafira'nın bütünleşmesine yardımcı olmaktadır.

Dilötesi Unsurlar: Anna'nın iletişim kurma ve Zafira'nın Almanca öğrenmesine yardımcı olma çabaları, diller arası iş birliğini göstermektedir. Anlayışı ve sabrı Zafira'nın dil edinimini kolaylaştırmaktadır.

3.1.1.4. Bayan Bartos (Öğretmen)

Kültürlerarası Unsurlar: Bayan Bartos, eğitimcilerin kültürlerarası anlayış ve entegrasyonu teşvik etmede oynayabilecekleri destekleyici rolü temsil etmektedir. Kapsayıcı öğretim yöntemleri ve sınıf içinde kültürel alışverişi teşvik etmesi, çok kültürlü sınıf ortamında kültürlerarası iletişimin temel unsurları olarak sunulmaktadır.

Dilötesi Unsurlar: Zafira'nın Almanca öğrenmesine ve sınıfa uyum sağlamasına yardımcı olma çabaları ve stratejileri, çok kültürlü bir sınıf ortamında diller arası pedagojik yaklaşımların önemini yansıtmaktadır.

3.1.1.5. Alima ve Samir

Ulusötesi Unsurlar: Suriye'den Almanya'ya farklı rotalar ve deneyimler içeren yolculuk hikâyeleri, ulusötesi göç anlatısına ve onun çeşitli etkilerine katkıda bulunmaktadır.

Kültürlerarası Unsurlar: Ülkeye gelen yeni mülteciler olarak, Zafira ve ailesinin Alman toplumu ile etkileşimleri, aynı ev sahibi ülke içindeki çoklu mülteci deneyimlerinin kültürlerarası dinamiklerinin önemini de vurgulamaktadır.

Dilötesi Unsurlar: Çocukların Zafira gibi Almanca öğrenme ve yeni ortama uyum sağlama süreçleri, mülteci çocuklar arasında devam eden diller arası uyum sürecini gözler önüne sermektedir.

3.1.2. Hikâyedeki Başlıca Sorunların Tasnifi

Ulusötesicilik Bağlamındaki Sorun: Alima'nın babası, geleneksel Arap değerlerine sıkı sıkıya bağlı olduğu için Alman kültürel normlarını ve uygulamalarını kabul etmekte zorlanmaktadır.

Bu da aile içinde gerginliğe neden olmakta ve Alima'nın Almanya'daki yeni hayatına uyum sağlamasını zorlaştırmaktadır.

Çözüm Girişimi: Alima'nın babası, çocuklarının kültürel miraslarını korurken Alman toplumuna entegre olmalarına izin vermenin faydalarını sonunda görmeye, okul ve çeşitli topluluk etkinliklerine katılımlarını desteklemeye başlar ve bu dengenin yeni ülkelerindeki genel refahları ve başarıları için çok önemli olduğunu fark eder.

Kültürlerarasılık Bağlamındaki Sorun: Zafira, kültürel farklılıklar nedeniyle başlangıçta kendini Alman sınıf arkadaşlarından farklı hissetmekte ve çekingen davranmaktadır. Özellikle Alman arkadaş ortamında nasıl davranacağını bilememekte ve bazı sosyal etkileşimler sırasında kendini yabancı hissetmektedir.

Çözüm Denemesi: Zafira'nın sınıf arkadaşları ve öğretmeni, onu etkinliklerine dâhil etmek, gelenek ve göreneklerini ona tanıtmak için adımlar atarlar. Bu kapsayıcı ortam, Zafira'nın daha fazla kabul görmesine ve anlaşılmasına yardımcı olarak kendi kültürel geçmişini de paylaşmasına olanak tanır. Karşılıklı öğrenme ve saygı sayesinde Zafira ve akranları, daha güçlü ve kapsayıcı bir topluluk oluşturur.

Dilötesilik Bağlamındaki Sorun: Zafira, ana dili olmayan Almanca'yı anlamakta ve iletişim kurmakta zorluk çekmektedir. Bu dil engeli de okul etkinliklerine tam olarak katılma ve akranlarıyla bağlantı kurma yeteneğini etkilemektedir.

Çözüm Denemesi: Zafira, dil kurslarına katılır ve hem okulda hem de evde Almanca konuşma pratiği yapar. Öğretmeni ve sınıf arkadaşları da dil becerilerini anlamasına ve kademeli olarak geliştirmesine yardımcı olmak için ona destek olur. Zamanla Zafira Almancasına daha fazla güvenmeye başlar ve yeni çevresiyle daha iyi ilişki kurabilir.

Bu örnekler, karakterlerin dilötesilik, ulusötesicilik ve kültürlerarasılık ile ilgili zorlukları nasıl ele aldıklarını göstermekle birlikte başarılı entegrasyon ve karşılıklı anlayışı teşvik etmede empati, destek ve açık fikirliliğin önemini vurgulamaktadır.

Hikâyede Zafira'nın nispeten çağdaş bir geçmişe sahip olmasından kaynaklı yüzme derslerine ve doğum günü partilerine katılmak gibi Alman normlarına ve değerlerine daha kolay uyum sağlamasına yardımcı olacak durumlardan bahsedilmektedir. Buna karşılık, geleneksel Arap değerleriyle yetişen Alima, özellikle babasının yeni bir ülkede bile eski gelenekleri terk etme konusundaki direnci nedeniyle daha büyük zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Her iki kız da bir Alman okulundaki günlük deneyimleriyle kültürel entegrasyonun daha geniş zorluklarını ve fırsatlarını göstermektedir. Hikâye, çok kültürlü bir toplumda empatinin, anlayışın ve kabulün öneminin altını çiziyor ve sonuçta uyum sürecinin zorlu olabilse de katılan herkes için zenginleştirici ve dönüştürücü olabileceğinin altını çizmektedir.

Zafira'nın hikâyesi, yeni bir kültürü benimsemek ile kendi kimliğini korumak arasında bir denge bulmakla ilgili olup kültürel çeşitlilik, empati ve uyum içerisinde bir arada yaşama potansiyeli gibi daha geniş temalara da değinmektedir.

3.2. Djadi, Flüchtlingsjunge (Djadi, Mülteci Çocuk)-2016

Alman yazar Peter Härtling tarafından kaleme alınan bu kitap, 11 yaşındaki Djida'nın deniz yoluyla Almanya'ya gelmesini konu edinmektedir. Kitapta, diğerlerinde olduğu gibi dil

engeli, travma ve yalnızlık hissi belirgin olarak görülmektedir. Fakat bu kitapta kahramanın travmatik ruh hâli, diğer benzer temalı kitaplara göre daha yoğun hissedilmektedir çünkü Suriye’den ayrılırken Akdeniz üzerinden gerçekleştirdikleri kaçış esnasında yakınları ölmüşlerdir.

Resim 2

Djadi, Flüchtlingsjunge (Djadi, Mülteci Çocuk) / Peter Hartling²

Zorlu, tehlikeli ve travmatik bir yolculuk sonrası Almanya’ya ulaşan Djida, tesadüfen tanıştığı bir sosyal hizmet görevlisi Jan ve eşi Dorothea ile birlikte yaşamaya başlayarak hayata olan bağlılığını yavaş yavaş yeniden elde etmeye başlar. Diğer kitaplarda olduğu gibi bu kitapta da dil engelinden bahsedilmiştir. Djida’nın geleceği üzerine çok fazla anlatı olmamakla birlikte kitap, umut vadeden bir mültecilik hikâyesidir.

3.2.1. Karakterlerin Analizi

3.2.1.1. Djadi

Ulusötesi Unsurlar: Djadi, birçok mültecinin ulusötesi deneyimini somutlaştırmaktadır. Humus’tan yaptığı ve muhtemelen tehlikeli bir yolculuk içeren yolculuğu ve yetim statüsü, daha geniş mülteci krizini ve ulusötesi insan hareketini temsil etmektedir.

Kültürlerarası Unsurlar: Djadi’nin deneyimleri, mülteci bir çocuğun yeni bir ülkedeki kültürel çatışmasını ve uyum sürecini yansıtıyor. Kanepenin altına sığınmak ya da ilk sessizliği gibi tepkileri, yeni kültürel ortama uyum sağlama mücadelesini vurgulamaktadır.

Dilötesi Unsurlar: Djadi’nin toplumu anlama ve etkili bir şekilde iletişim kurma konusunda kendini yetersiz hissetmesi, dil engeliyle karşı karşıya olduğunun kanıtı olarak sunulmaktadır.

3.2.1.2. Jan

Ulusötesi Unsurlar: Jan’ın Djadi’yi evine getirme ve bürokratik zorlukların üstesinden gelmedeki rolü, ulusötesi evlat edinme veya teşvik etme süreçlerinin karmaşıklığını yansıtmaktadır.

² https://m.media-amazon.com/images/I/71kFzsHiasL._SL1328_.jpg (Erişim Tarihi: 12.03.2024)

Kültürlerarası Unsurlar: Jan, Djadi ile yeni kültürel ortam arasında bir arabulucu görevi görmektedir. Djadi'yi koruma ve topluma tanıtmaya çabaları, kültürel farklılıklara karşı bir anlayış ve duyarlılık göstermektedir.

Dilötesi Unsurlar: Jan, Djadi ile iletişim kurmak için basit bir dil ile jestler kullanmakta ve dil engellerini aşma çabaları göstermektedir.

3.2.1.3. Dorothea, Wladi, Kordula, Gisela ve Detlef

Ulusötesi Unsurlar: Djadi'yi evlerine kabul etme istekleri ve varlığına verdikleri çeşitli tepkiler, mültecilere ve göç ve entegrasyonla ilgili ulusötesi konulara yönelik daha geniş toplumsal tutumları yansıtmaktadır.

Kültürlerarası Unsurlar: Bu karakterlerin her biri, Djadi ile kendi kültürel bakış açılarını ve ön yargılarını ortaya çıkaracak şekilde etkileşime girer. Djadi'nin gelişine verdikleri ilk tepkiler ve daha sonra kabullenmeleri, kültürel uyum ve anlayış sürecini göstermektedir.

Dilötesi Unsurlar: Dorothea, genellikle sözsüz iletişim kullanmakta ve Djadi ile etkileşimde sabır göstermektedir. Bu da dilsel uçurumu kapatmaya yardımcı olmaktadır. Gisela'nın Djadi'nin tepkilerine ilişkin gözlemleri ve onu rahat ettirme girişimleri, onun dilsel sınırlamalarını ve kültürel tercihlerini anladığını göstermektedir. Wladi'nin ise açık sözlü ve empatik iletişim tarzı, Djadi için dilsel zorlukları hafifletmeye yardımcı olmaktadır.

3.2.2. Hikâyedeki Başlıca Sorunların Tasnifi

Ulusötesicilik Bağlamındaki Sorun: Djadi'nin geçmişi ve memleketiyle olan bağlantıları belirsizliğini korumakta ve bu durum onun yeni toplumdaki kimlik ve aidiyet duygusunu da etkilemektedir.

Çözüm Girişimi: Özellikle Jan olmak üzere bölge sakinleri, Djadi'nin yolculuğunu ve onu Almanya'ya getiren koşulları tartışarak onun ulusötesi bağlarını kabul eder ve geçmişine saygı göstererek onu içinde bulunduğu topluma entegre etmeyi amaçlar.

Kültürlerarasılık Bağlamındaki Sorun: Djadi'nin yabancı bir aileyle birlikte kalmaya başlamasıyla hane halkının kendisine yönelik başta olumsuz tutum ve düşünceleri olmaktadır.

Çözüm Denemesi: Hane halkı, Djadi'yi başlangıçtaki olumsuz tutum ve düşüncelerine rağmen kendi topluluklarının bir parçası olarak hissettirmeye çalışır, kendilerini tek tek tanıtır ve kendisini de anlamaya ve iyi hissettirmeye çalışırlar.

Dilötesilik Bağlamındaki Sorun: Djadi'nin başlangıçta sorulara cevap vermemesi, onun dili anlamadığı varsayımına da yol açan iletişim engellerini ortaya çıkarmaktadır.

Çözüm Denemesi: Jan, Djadi'nin iletişim kurmasına yardımcı olmak için basit ifadeler kullanır ve isimleri kavramlarla ilişkilendirerek öğretme çabasına girer. Bu çaba da onun yavaş yavaş anlamasını ve tepki vermesini sağlar.

Djadi'nin yolculuğu ve adaptasyon süreci, bu unsurların kesişimini vurgularken Jan ve hane halkının tepkileri ile rolleri, kültürel duyarlılık, ulusötesi farkındalık ve dilsel adaptasyonun tipik örneklerini göstermektedir.

3.3. Amani, Sieh Nicht Zurück! (Amani, Arkana Bakma!)-2016

Katrin Holle tarafından yazılan kitap, Suriye’den Almanya’ya kaçışın hikâyesini küçük bir kız çocuğu olan Amani’yi merkeze alarak anlatmıştır. Kitap Arapça-Almanca iki dilli bir kitaptır. Savaşın ve savaştan kaçış sonrası mülteci kamplarının tasvirinin yapıldığı bu kitapta küçük kız Amani’nin okula başlamasıyla dil engeli daha belirgin bir hâl almaktadır.

Resim 3

Amani, Sieh Nicht Zurück! (Amani, Arkana Bakma!) / Katrin Holle³

Bu kitabın özelliği, FOS/BOS Schwandorf’tan bazı öğrenci ve öğretmenlerin ve Schwandorf meslek okulunun geçiş sınıfının kitabın oluşturulmasına katılması ve onların gerçek hikâyelerinin kitapta kullanılmasıdır. Kitapta farklı duyguların yanında “barış” duygusuna da vurgu yapılmaktadır.

3.3.1. Karakterlerin Analizi

3.3.1.1. Amani

Ulusötesi Unsurlar: Amani’nin hayatı ve eylemleri, tarım işlerinin yaygın olduğu kırsal bir topluluğun parçası olduğunu göstermektedir. Açıklanan günlük rutinler, kültürel uygulamalar, isimler, kültürel referanslar tipik bir Orta Doğu Arap kültürüyle ilişkilendirilebilecek bir ortamı yansıtmaktadır.

Kültürlerarası Unsurlar: Hikâye, Amani’nin birçok kültürde yaygın olan ancak farklı bölgelerde belirli farklılıkları olan çiftçilik ve evde iş bölümü gibi tipik aile ve topluluk faaliyetlerine katıldığını göstermektedir. Arkadaşı Binan ile etkileşimi ve ortak aktiviteleri (futbol oynamak) evrensel çocukluk davranışlarını yansıtmakta ve kültürel boşlukları doldurmaktadır.

Dilötesi Unsurlar: Metin hem Almanca hem de Arapça dillerinde yazılmış olup farklı dilsel geçmişlere sahip okuyucuları destekleyen iki dilli bir ortam göstermektedir. Bu iki dilli kitap, farklı dillerin bir arada yaşamasını ve etkileşimini vurgulayarak anlama ve öğrenmeyi teşvik etmektedir.

³ https://m.media-amazon.com/images/I/71igQizdWoL._SL1375_.jpg (Erişim Tarihi: 12.03.2024)

3.3.1.2. Binan

Ulusötesi Unsurlar: Binan'ın karakteri, Amani'ye benzer şekilde kırsal yaşam tarzını vurgulayan topluluk merkezli bir ortamda tasvir edilmektedir. Fiziksel görünümü ve eylemleri (Amani ile futbol oynamak), çeşitli geçmişlere sahip çocuklarla ilişkilendirilebilecek bir şekilde tanımlanmaktadır.

Kültürlerarası Unsurlar: Binan'ın Amani'yi selamlama şekli (geleneksel bir jest ve “Salam” ile) bölgelerine özgü kültürel uygulamaları vurgulayarak kültürlerarası anlayışı teşvik etmektedir. Etkileşimleri ve oyunları, kültürlerarasındaki ortak çocukluk deneyimlerini yansıtmakta ve evrensel değerleri teşvik etmektedir.

Dilötesi Unsurlar: Binan'ın diyalogları ve betimlemeleri hem Almanca hem de Arapça olarak sunulmakta bu da dilötesi bir yaklaşımı güçlendirmekte aynı zamanda da hikâyeyi farklı bir okuyucu kitlesi için erişilebilir kılmaktadır. Bu çift dilli format, dilsel çeşitlilik fikrini ve hikâye anlatımında çok dilliliğin önemini desteklemektedir.

3.3.1.3. Emma

Ulusötesi Unsurlar: Emma, ev sahibi ülkenin toplumunu ve kültürünü temsil etmekte ve Amani'ye yeni ortamına bir köprü sağlamaktadır. Emma ile olan arkadaşlığı sayesinde Amani, Alman toplumunun normlarına, değerlerine ve günlük yaşamına maruz kalmaktadır. Bu ilişki, Amani'nin hem Suriye mirasının hem de Almanya'daki yeni hayatının unsurlarını içeren yeni bir kimlik oluşturma karmaşıklıklarında gezinmesine yardımcı olmaktadır.

Kültürlerarası Unsurlar: Emma, kültürlerarası anlayışı ve empatiyi teşvik etmede kritik bir rol oynamaktadır. Kültürel farklılıklara rağmen Amani ile arkadaş olmaya istekli olması, hoşgörülü oluşunu göstermektedir. Etkileşimleri sayesinde Emma, Amani'nin deneyimleri ve bir mülteci olarak karşılaştığı zorluklar, anavatanını terk etmenin travması dâhil, hakkında bilgi edinmektedir. Bu anlayış, aralarında daha derin bir bağ ve karşılıklı saygı yaratmaktadır. Emma'nın eylemleri, Amani'nin hoş karşılandığını ve desteklendiğini hissetmesine yardımcı olurken okul ve toplum içinde kültürel çeşitliliğin daha geniş bir şekilde kabul edilmesini de teşvik etmektedir.

Dilötesi Unsurlar: Emma, Amani'nin entegrasyonunun önemli bir yönü olan dil engelini aşmasında yardımcı olmaktadır. Amani'nin Almanca öğrenmesine yardımcı olmakla birlikte cesaret de sağlamaktadır. Bu yardım, yalnızca Amani'nin dil edinimine yardımcı olmakla kalmaz aynı zamanda yeni çevresiyle etkileşim kurma yeteneğini de geliştirmektedir. Hem Almanca hem de Arapça bir kitap gibi iki dilli eğitim kaynakları, bu süreci daha da desteklemektedir. Emma'nın desteği, Amani'nin yeni bir dilde ustalaşırken ana dilini korumasına yardımcı olması, böylece iki dilliliğin karmaşıklığıyla başa çıkması ve kültürel kökleriyle bağlantısını sürdürmesi açısından çok önemlidir.

3.3.2. Hikâyedeki Başlıca Sorunların Tasnifi

Ulusötesicilik Bağlamındaki Sorun: Karakterler, yeni bir ülkede hayata uyum sağlamaya çalışırken eğitim, istihdam ve yasal statü gibi konulardaki endişeler de dâhil olmak üzere gelecekleri hakkında belirsizliklerle karşı karşıya kalmaktadır.

Çözüm Girişimi: Anlatı genellikle dayanıklılık ve umudu vurgulayarak yeni başlangıçlar ve daha iyi bir gelecek için potansiyeli vurgular. Amani'nin barış ve dostluk bulmasıyla sona eren hikâyesi, zorlukların üstesinden gelmek için bir umut ışığı görevi görür.

Kültürlerarasılık Bağlamındaki Sorun: Amani, diğer çocuklardan farklı olduğu için alay konusu olma endişesiyle karşı karşıya kalmıştır. Kültürel ve etnik geçmişi nedeniyle zorbalık ve ayrımcılık gibi güçlükler de onu bekleyen sıkıntılar arasındadır.

Çözüm Denemesi: Emma gibi Amani ile arkadaş olan ve onu destekleyen akranlardan gelen destek, ayrımcılığın üstesinden gelmek için çok önemlidir. Bu destek, misafirperver bir ortam ile kültürel çeşitliliğin kabulünü kolaylaştırır ve teşvik eder.

Dilötesilik Bağlamındaki Sorun: Amani, yabancı olduğu bir dil, Almanca diliyle etkileşim kuramamaktadır. Bu sebeple kendini toplumdan izole hissetmektedir.

Çözüm Denemesi: Almanca-Arapça iki dilli eğitim materyallerinin öğrenme ortamına dâhil edilmesi ve Emma gibi sınıf arkadaşlarının yardımı, Amani'nin dil becerilerini geliştirmesine ve okul ortamına uyum sağlamasına yardımcı olur.

Hikâyedeki karakterlerin etkileşimleri ve günlük yaşamları, kültürel kimliklerin, göç deneyimlerinin ve birden fazla dilin kullanımının bir karışımını yansıtmakta ve yaşanmış deneyimlerinin karmaşıklığını ve zenginliğini vurgulamaktadır.

3.4. Neben Mir Ist Noch Platz (Yanımda Hâlâ Yer Var)-2016

Paul Maar, kitabı gerçek bir hayat hikâyesinden esinlenerek yazmıştır. Kitap, hikâyenin kahramanı Suriyeli kız çocuğu Aischa ile Steffi'nin dostluğunu, kültürel farklılıklar bağlamında ele almaktadır.

Resim 4

Neben Mir Ist Noch Platz (Yanımda Hâlâ Yer Var) / Paul Maar⁴

⁴ https://m.media-amazon.com/images/I/81P2xQ0uUkL._SL1500_.jpg (Erişim Tarihi: 12.03.2024)

Kitap, çok kültürlü ortamda yaşanması muhtemel olayları çocukların anlayacağı bir dille anlatmaktadır. Fakat netice itibarıyla kültürel farklılıkların aynı zamanda bir çeşitlilik de olduğuna vurgu yapmaktadır.

“Neben mir ist noch Platz” hikâyesi, Alman ilkokul öğrencisi Steffi ile Suriyeli mülteci kız Aischa’nın etrafında dönmektedir. Başlangıçta Aischa, sınırlı Alman ve farklı kültürel geçmişi nedeniyle izole edilmiş durumdadır. Ancak zor durumda olan Steffi’ye yardım eder ve iki kız arasında yakın bir dostluk oluşur. Hikâye boyunca Steffi, Aischa’nın farklı yaşam tarzını ve geleneklerini öğrenmekte ve bu da karşılıklı anlayış ve saygıya yer açmaktadır.

3.4.1. Karakterlerin Analizi

3.4.1.1. Aischa

Ulusötesi Unsurlar: Suriye’deki hayatı ile Almanya’daki yeni hayatı arasında köprü kuran bir mültecinin deneyimini temsil etmektedir.

Kültürlerarası Unsurlar: Suriye mirası ile Almanya’daki yeni kültürel ortam arasında gidip gelmektedir.

Dilötesi Unsurlar: Entegrasyonu için çok önemli olan yeni bir dil (Almanca) öğrenme ve kullanma zorluğuyla karşı karşıya bulunmaktadır.

3.4.1.2. Steffi

Ulusötesi Unsurlar: Aischa’yla etkileşimi aracılığıyla ulusötesi unsurları deneyimleyen yerli Alman bakış açısını temsil etmektedir.

Kültürlerarası Unsurlar: Çok kültürlü bir toplumda entegrasyon sürecini yansıtan yeni kültürel normları öğrenmekte ve bunlara uyum sağlamaktadır.

Dilötesi Unsurlar: Ana dilini (Almanca) kullanmakta ve Aischa’ya dil öğrenme sürecini yansıtarak ona bu süreçte yardımcı olmaktadır. Ayrıca Aischa’nın evini ziyaret ettiğinde Arapça konuşulmasına maruz kalması, dilsel çeşitlilik konusunda farkındalığı temsil etmektedir.

3.4.1.3. Aischa’nın Ailesi

Ulusötesi Unsurlar: Yeni bir ülkeye göç ve uyumun kolektif deneyimi vurgulanmaktadır. Ailenin Almanya’daki evlerine yapılan saldırı ise mültecilerin ev sahibi ülkelerde karşılaştıkları zorlukların varlığını göstermektedir.

Kültürlerarası Unsurlar: Almanya’daki yaşama uyum sağlarken Suriye’den gelen kültürel uygulamaları sürdürmekte ve kültürlerarası dinamikleri sergilemektedir. Ailenin maruz kaldığı ırkçı saldırı neticesinde çok kültürlü toplumlarda uyum sürecinin zor olabileceğini göstermektedir.

Dilötesi Unsurlar: Dil açısından engellerle karşılaşmaları uyum sürecinde dilin önemine vurgu yapmaktadır. Aileye karşı saldırı neticesinde yaşanan korku ve travmanın diller arasında aktarılması, şiddetin evrensel etkisini göstermektedir.

3.4.1.4. Steffi'nin Ailesi

Ulusötesi Unsurlar: Aischa ve erkek kardeşi, Steffi'nin daveti üzerine Alman ailenin evine konuk olmaktadır.

Kültürlerarası Unsurlar: Ev sahibi kültürün başlangıçtaki yanlış anlamalarını ve kültürlerarası etkileşimlere kademeli olarak uyum sağlamasını temsil etmektedir.

Dilötesi Unsurlar: Aischa'nın ailesiyle olan etkileşimleri, dil zorluklarını ve iletişimde daha fazla kültürel duyarlılığa duyulan ihtiyacı göstermektedir. Ayrıca Aischa ve erkek kardeşinin Alman aileyle yanlış iletişimi, dil engelinin toplumsal uyumdaki önemini vurgulamaktadır.

3.4.2. Hikâyedeki Başlıca Sorunların Tasnifi

Ulusötesicilik Bağlamındaki Sorun: Anlatı, Aischa'nın yaşadığı eve yapılan ırkçı bir saldırıdan sonra hissettiği korku ve güvensizliği ele almaktadır. Bu olay, Aischa özelinde mültecilerin yeni ülkelerinde güvende ve kabul görmüş hissetmede karşılaştıkları zorlukları vurgulamaktadır.

Çözüm Girişimi: Çözüm anlatıda açıkça belirtilmemiş olsa da hikâye, daha fazla toplumsal destek ve dayanışmanın bu tür sorunların ele alınmasına yardımcı olabileceğini öne sürer. Nefret suçlarına karşı aktif bir duruş ve özellikle mülteciler gibi savunmasız gruplar başta olmak üzere herkes için daha kapsayıcı ve güvenli bir ortamın teşvik edilmesini talep eder. Bu, ulusötesi ailelerin aidiyet ve güvenlik duygusunu teşvik etmek için toplumsal çabalara duyulan ihtiyacın altını çizmektedir.

Kültürlerarasılık Bağlamındaki Sorun: Steffi, Aischa'nın evinde farklı cinsiyet rolleri ve aile dinamikleri (erkek aile üyelerinin baskınlığı ve belirli yemek yeme gelenekleri gibi) gözlemlemektedir. Bu farklılıklar başlangıçta Steffi için rahatsızlık ve kafa karışıklığına neden olmakla birlikte kültürel çeşitliliği anlamının ve içinde gezinmenin zorluklarını yansıtmaktadır.

Çözüm Denemesi: Steffi, arkadaşlıkları sayesinde Aischa'nın kültüründeki farklılıkları takdir etmeyi ve saygı duymayı öğrenir. Aischa'nın ailesiyle etkileşime girer ve bu kültürel farklılıkları daha derinden anlayıp kabul eder.

Dilötesilik Bağlamındaki Sorun: Steffi, Aischa'yı doğum günü partisine davet ettiğinde davete yalnızca kızların geleceğini söyleme gereği duymadığı için bir yanlış anlaşılma meydana gelmektedir. Aischa'nın kültürel normları gereği erkek kardeşini getirmesi, arkadaşlar arasında çatışmaya ve geçici olarak yabancılaşılmaya yol açar.

Çözüm Denemesi: Aischa'nın ailesinin mülteci statüleri nedeniyle taşınmak zorunda kalmasının ardından dostluklarının kıymetini anlayıp barışırlar.

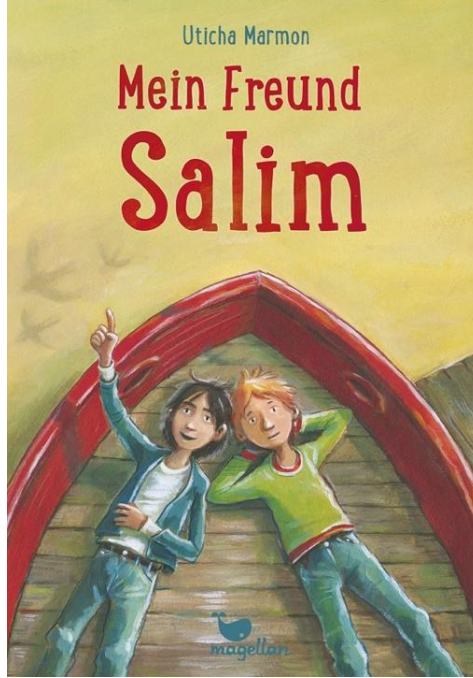
Hikâyenin ana temaları arasında kültürel entegrasyonun zorlukları, yanlış anlamaların etkisi ve empati ile dostluğun değeri yer almakla birlikte hikâye, Steffi'nin deneyimlerinden ders alması ve bu hoşgörüsünü çok kültürlü sınıf ortamına da taşımasıyla sonlanmaktadır.

3.5. Mein Freund Salim (Arkadaşım Salim) - 2015

Uticha Marmon tarafından yazılan kitabın kahramanı Salim, Suriyeli bir erkek çocuğudur ve Suriye’den kaçış esnasında ailesini kaybetmiştir. Kaçış, kovulma, suskunluk ve çaresizliğin yanı sıra yakınlaşma ve birbirlerine karşı merak da olay örgüsüne dâhil edilmiştir.

Resim 5

Mein Freund Salim (Arkadaşım Salim) / Uticha Marmon⁵

3.5.1. Karakterlerin Analizi

3.5.1.1. Salim

Ulusötesi: Suriye’den gelen bir mülteci olarak Salim’in hikâyedeki varlığı, çatışma ve güvenlik arayışı nedeniyle insanların ulusal sınırların ötesine geçişini vurgular.

Kültürlerarası: Salim, Suriye ve Avrupa kültürlerinin kesişimini temsil ediyor. Geçmişi ve deneyimleri, Hannes ve Tammi’nin hayatlarına yeni bir kültürel boyut getiriyor.

Dilötesi: Salim’in Almanca konuşamaması başlangıçta onu çizimlere, yüz ifadelerine ve sınırlı kelimelere güvenmeye zorlar ve iletişimini doğası gereği dil ötesi hâle getirir.

3.5.1.2. Hannes

Ulusötesi Unsurlar: Hannes’in dünyası, Salim’in Suriye’den Avrupa’ya yaptığı yolculuğu öğrendikçe ulusal sınırların ötesine genişler.

Kültürlerarası Unsurlar: Avrupa’da büyüyen genç bir çocuk olan Hannes, genellikle daha istikrarlı ve varlıklı bir kültürün parçasıdır. Bakış açısı, Salim ile olan etkileşimleri sayesinde değişir ve farklı kültürel geçmişleri daha iyi anlamasına yardımcı olur.

⁵ https://m.media-amazon.com/images/I/81KvW4Wwv6L._SL1500_.jpg (Erişim Tarihi: 12.03.2024)

Dilötesi Unsurlar: Hannes başlangıçta sadece Almanca konuşurken, Salim ile iletişimi, sözsüz jestleri ve farklı dillerden temel kelimeleri içerir ve ilkel bir dilötesi etkileşimi teşvik eder.

3.5.1.3. Tammi

Ulusötesi Unsurlar: Tammi'nin Salim'i arkadaş grubuna dâhil etmesi, sosyal alanındaki farklı ulusal deneyimlerin harmanlanmasını ifade eder.

Kültürlerarası Unsurlar: Tammi, Salim'e karşı merak ve empati göstererek farklı kültürlere açık olduğunu gösterir. Hannes'in anlattığı hikâyelere olan ilgisi, daha geniş bir kültürel merakı yansıtmaktadır.

Dilötesi Unsurlar: Hannes'a benzer şekilde Tammi, Salim'i anlamak ve onunla etkileşim kurmak için jestleri ve görsel iletişimi kullanır.

3.5.2. Hikâyedeki Başlıca Sorunların Tasnifi

Ulusötesicilik Bağlamındaki Sorun: Salim'in hikâyesi, Suriye mirası ile Avrupa'da kurması gereken yeni hayat arasında sıkıştığı ulusötesi deneyimi yansıtmaktadır. Bu ikilik, içsel bir çatışma ve yerinden edilme duygusu yaratmaktadır.

Çözüm Girişimi: Anlatı, ikili kimliklerin kabulünü ve mültecilerin karmaşık geçmişlerini kabul eden ve saygı duyan destekleyici bir topluluk yaratılmasını teşvik eder. Çocuklar ve Salim, hikâyeleri ve deneyimleri paylaşarak ulusal ve kültürel sınırları aşan bir bağ kurup aidiyet duygusunu besler.

Kültürlerarasılık Bağlamındaki Sorun: Salim, başlangıçta Hannes'ın alışılmadık davranışları ve dış görünüşü nedeniyle onu yabancı olarak algılaması gibi yerli çocuklardan gelen kültürel yanlış anlamalar ve ön yargılarla karşı karşıya kalmaktadır.

Çözüm Denemesi: Çocuklar etkileşimler ve paylaşılan deneyimler aracılığıyla Salim'in geçmişi hakkında daha fazla şey öğrenir ve ona karşı empati geliştirir. Hikâye, kültürel farklılıkların üstesinden gelmede merak ve açıklığın önemini vurgulayarak daha kapsayıcı bir ortamı teşvik eder.

Dilötesilik Bağlamındaki Sorun: Salim, Almanca konuşamadığı için dil engelleriyle mücadele etmektedir. Bu, başlangıçta onu anlamakta ve geçmişini öğrenmekte zorlanan Hannes ve Tammi gibi akranlarıyla etkileşim kurmakta zorluklara yol açmaktadır.

Çözüm Denemesi: Salim, bu boşluğu kapatmak için deneyimlerini aktarmak amacıyla çizimler, jestler ve sınırlı kelimeler kullanır. Bu yaratıcı yaklaşım, onun iletişim kurmasına ve arkadaş grubuna entegre olmasına yardımcı olur. Ayrıca sözel olmayan iletişimin gücünü ve dil engelleri olduğunda kendini ifade etmenin alternatif yollarını bulmanın önemini de gösterir.

Hikâyenin kahramanı Salim tek kelime Almanca bilmemektedir ve tamamen tek başınadır. Hayata tutunmasına yardımcı olacak olan iki kardeş Hannes ve Tammi onu arkadaş çevrelerine dâhil etmeyi başarırlar. Böylece Salim kısa bir süreliğine de olsa gündelik hayatlarının bir parçası olur. Bu iki kardeş, Salim'le aynı dili konuşmasalar da onun hâl ve hareketlerinden hakkında çok şey öğrenir. Ancak bir süre sonra Salim, tekrar ortadan

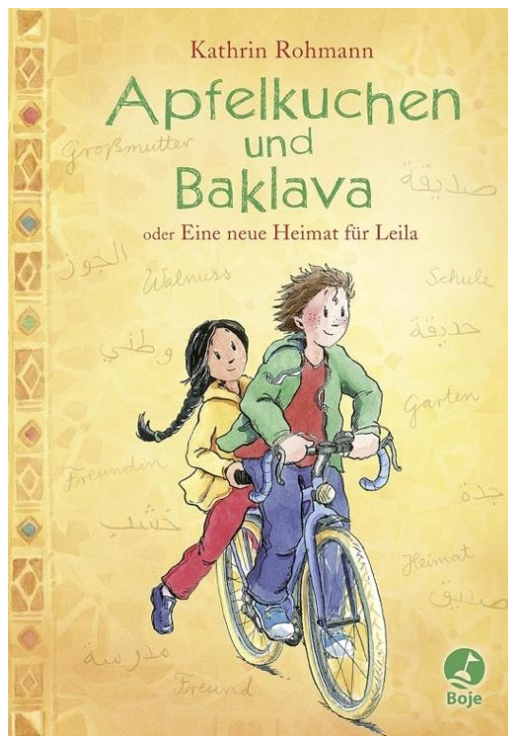
kaybolur. Salim'in akıbeti hakkında bir bilinmezlik söz konusu olsa da kitap ümitsizlik barındırmamaktadır.

3.6. Apfelkuchen und Baklava (Elmalı Turta ve Baklava)-2016

Kathrin Rohmann tarafından yazılan kitap, Suriye'deki evinden kaçmak zorunda kalan ve yanında hatıra olarak sadece küçük bir ceviz taşıyan Leila isimli kızın hikâyesini anlatmaktadır. Leila, annesi ve iki erkek kardeşiyle Almanya'ya göç etmiştir. Büyükannesinin Suriye'deki bahçesinden aldığı bir ceviz ona bu yolculuk boyunca arkadaşlık etmiştir. Bu ceviz onun en değerli varlığıdır çünkü ona evini, geride bırakmak zorunda kaldığı hasta büyükannesini ve bahçesindeki çiçeklerin kokusunu, babasını ve fırınından yeni çıkan baklavalarını hatırlatmaktadır. Leila'nın hikâye boyunca tanıştığı ve yeni yaşamında hayata tutunmasını kolaylaştıracak iki isim vardır; Max ve Büyükanne Gertrud.

Resim 6

Apfelkuchen und Baklava (Elmalı Turta ve Baklava) / Kathrin Rohmann⁶

3.6.1. Karakterlerin Analizi

3.6.1.1. Leila

Ulusötesi Unsurlar: Almanya'da yaşayan Suriyeli bir mülteci olarak Leila, ulusötesi hareketi temsil etmektedir. Suriye'den Almanya'ya yaptığı yolculuk, çatışma nedeniyle ulusal sınırları geçmenin zorluklarını ve deneyimlerini vurgulamaktadır.

Kültürlerarası Unsurlar: Suriyeli bir mülteci olan Leila ile Alman bir çocuk olan Max arasındaki dostluk, kültürlerarası etkileşimi temsil etmektedir. Okuyucular, hikâyede bu iki arkadaşın ilişkileri aracılığıyla farklı kültürel bakış açılarının etkileşimini görmektedir.

⁶ https://m.media-amazon.com/images/I/91koIsap8OL._SL1500_.jpg (Erişim Tarihi: 12.03.2024)

Bununla birlikte Leila'nın Alman okul ortamına uyumu ve Alman sınıf arkadaşlarıyla etkileşimi de kültürlerarası zorlukları ve öğrenme deneyimlerini vurgulamaktadır.

Dilötesi Unsurlar: Leila'nın ana dili Arapçaya ek olarak Almanca dilini edinmesi ve kullanması, karakterinin dilötesi yönünü göstermektedir. Birden çok dilde gezinme ve iletişim kurma yeteneği, kültürel boşlukları kapatmaya yardımcı olmaktadır.

3.6.1.2. Leila'nın Annesi

Ulusötesi Unsurlar: Leyla gibi annesi de Suriye ve Almanya arasında bir yaşam sürmekte ve yeni bir ülkeye uyum sağlarken anavatanıyla bağlarını sürdürmenin ulusötesi deneyimini somutlaştırmaktadır.

Kültürlerarası Unsurlar: Çocuklarının Alman kültürüne uyum sağlamasına yardımcı olurken aile içinde Suriye geleneklerini canlı tutmada önemli bir rol oynamaktadır.

Dilötesi Unsurlar: Leila'nın annesi, özellikle yerel halkla etkileşim kurarken ve çocuklarının eğitimini desteklerken dilötesi yeteneklerini vurgulayarak hem Arapça hem de Almanca kullanmaktadır.

3.6.1.3. Max

Kültürlerarası Unsurlar: Max'in Leila ile olan etkileşimleri güçlü bir kültürlerarası unsur göstermektedir. Leila'yı anlama ve ona yardım etme isteği, farklı kültürlere açık fikirli bir yaklaşımı yansıtmaktadır.

Dilötesi Unsurlar: Max'in Leila ile iletişim kurma ve geçmişini anlama girişimleri, dilötesi merak ve empati sergilediğinin göstergesidir.

3.6.1.4. Max'in Büyükannesi

Ulusötesi Unsurlar: Pommern'den kaçma ve yeni bir yere yerleşme konusundaki geçmiş deneyimleri, Leila'nın hikâyesine paralel olarak ulusötesi bir unsuru vurgulamaktadır.

Kültürlerarası Unsurlar: Kendi geçmişi ile Leila'nın bugünü arasında bir köprü kurmakta ve farklı kültürel deneyimler arasında anlayış ve empati göstermektedir.

Dilötesi Unsurlar: Geçmişinden hikâyelerini ana dilinde de paylaşması ve Leila ile kendi dilinden başka bir dilde bağlantı kurmaya çalışması onun karakterinin dilötesi yönünü göstermektedir.

3.6.2. Hikâyedeki Başlıca Sorunların Tasnifi

Ulusötesicilik Bağlamındaki Sorun: Leila'nın ailesi, Suriye'deki çatışma nedeniyle vatanlarından ayrıldığı için sevdikleriyle olan bağlarının kopmasının üzüntüsünü yaşamaktadır. Leila ve annesinin henüz Almanya'ya ulaşamamış olan babaları ve büyükannelelerine duydukları özlem, sınırlar ötesinde aile bağlarını sürdürmenin zorluğunu vurgulamaktadır.

Çözüm Girişimi: Leila, Suriye'deki büyükannesinin bahçesinden kopardığı bir cevizi, gittiği yere beraberinde götürür. Bu ceviz, mirasına ve ailesine sembolik ve duygusal bir bağ görevi görür. Bu sembolik küçük nesne, onun anavatanıyla bir bağ kurmasına yardımcı olur.

Kültürlerarasılık Bağlamındaki Sorun: Leila'nın Alman okulunda yeni bir kültürel ortama uyum sağlama mücadelesiyle birlikte kendini yabancı hissetmesi ve kültürel farklılıklarla başa çıkarken yeni arkadaşlar edinme zorluğuyla yüzleşmesi başlıca sorun olarak karşısına çıkmaktadır.

Çözüm Denemesi: Leila'nın Suriye'den getirmiş olduğu cevizini kaybetmesiyle Alman sınıf arkadaşı Max, aramasına yardım ederek ona karşı desteğini gösterir. Max'ın anlayışı ve ona yardım etme isteği, Leila'nın yeni kültürel ortama geçişini kolaylaştırarak bir aidiyet ve kabul duygusu yaratır.

Dilötesilik Bağlamındaki Sorun: Leila'nın dil engelleriyle ilgili zorluğu, hâlâ Almanca öğrenme aşamasında olması ve yeni ortamında kendini tam olarak ifade etmekte ve başkalarını anlamakta zorluk çekmesi başlıca sorun olarak belirtilmektedir.

Çözüm Denemesi: Leila'nın annesi, onu Almanca dil becerilerini geliştirmesi için cesaretlendirir ve Almanca dil becerilerinde başarılı olacağına dair ona güvence verir. Bu destek ve cesaretlendirme, Leila'nın yeni dili kullanma konusunda kendini daha güvende hissetmesine yardımcı olmakla birlikte okul ve toplumla daha iyi etkileşim kurar.

Hikâye, bu hâliyle insanın yurdunu kaybetme, yabancı bir dünyaya ulaşma ve orada yolunu bulmaya başlama hissini anlatmaktadır. Dostluk ve yardımseverlik duygularının ön planda olduğu kitabın sonunda da yeni bir yuvanın sembolü olarak sunulan elmalı turta, baklava ve zencefilli kurabiye tarifi verilmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Alman çocuk yazınında Suriyeli mültecilerin tasviri, genç okuyucuları göçün zorlukları hakkında eğitmek; empati, hoşgörü ve kapsayıcılığı teşvik etmek için önemli bir araç olarak hizmet etmektedir. Bu anlatılar, genellikle mültecilerin dayanıklılığını ve gücünü vurgulayarak zorlukların üstesinden gelme ve Almanya'da yeni hayatlar kurma mücadelelerini göstermektedir. Mültecileri, umutları, hayalleri ve karmaşık duyguları olan bireyler olarak tasvir eden bu çalışmalar, mülteci deneyimlerinin daha insancıl ve incelikli bir şekilde anlaşılmasına, kalıp yargılara ve yanlış anlamalara meydan okunmasına katkıda bulunmaktadır (Leeman ve Koeven, 2019; Sarı ve Alkar, 2023). Bununla birlikte bu anlatılar mültecilere yönelik olumlu tutumları teşvik etmede kritik bir rol oynarken daha fazla çözümleme, daha derin araştırma gerektiren alanların da varlığını ortaya koymaktadır. En büyük endişelerden biri, bu tür hikâyelerin, öncelikle yerinden edilme ile mücadelelerine ve entegrasyon sürecine odaklanarak mülteci deneyimini basitleştirme eğilimidir. Bu yönler, hayati öneme sahip olsa da genellikle göç politikaları, sosyal destek sistemleri ve devam eden travma gibi mültecileri etkileyen daha geniş sosyopolitik yapıları gölgede bırakmaktadır (Al Ali vd., 2001; Kim vd., 2021). Bu sistematik sorunların ele alınması, bireysel dayanıklılık yolculuğunun ötesinde, mülteci yaşamlarına daha kapsamlı ve güçlendirici bir bakış açısı sunmaktadır.

Çocuk yazını, kültürlerarası anlayışı teşvik etmek için etkili bir araç olsa da bu hikâyelerin kalıp yargıları güçlendirmek yerine onlara meydan okumasını sağlamak önemlidir. Mülteciler genellikle ya mağdur ya da pasif yardım alıcısı olarak tasvir edilir, bu da istemeden toplumdaki rollerine ilişkin dar algıları sürdürebilmektedir (Bloch ve Hirsch, 2018). Daha

dengeli bir yaklaşım, yalnızca karşılaştıkları zorlukları değil, aynı zamanda dâhil oldukları topluluklara katkılarını da vurgulamaktadır. Bu durum da genç okuyucuları, mültecileri ev sahibi ülkelerin sosyal ve kültürel dokusunun aktif katılımcıları olarak görmeye teşvik etmektedir (Schiller vd., 1992).

Mülteci temalı alan yazını eğitim ortamlarına dâhil etmek öğrenciler arasında eleştirel düşünmeyi ve empatiyi geliştirmek için bir fırsat sunmaktadır. Araştırmalar, kültürler arası eğitimin etkili bir şekilde entegre edilmesinin mültecilere yönelik daha kapsayıcı tutumların önünü açabileceğini göstermektedir (Binder vd., 2018; Deardorff, 2006). Ancak sadece empatiyi teşvik etmek yeterli değildir; Bu hikâyeler aynı zamanda toplumsal adalet, eşitlik ve ev sahibi toplumların sorumlulukları hakkında tartışmalara da yol açmalıdır. Bu sayede genç okuyucuların mülteci deneyiminin karmaşıklığı ve kapsayıcı bir toplum yaratmadaki kendi rolleri hakkında daha derin bir anlayış geliştirmeleri sağlanabilir (Coleman ve Guntersdorfer, 2019).

Bu anlatılarda temsil meselesi hayatidir. Bu eserlerin birçoğu ev sahibi ülke yazarları tarafından yazılmıştır ve bu da sunulan mülteci deneyiminin gerçekliğini sınırlayabilmektedir. Al Ali ve diğerleri (2001) ile Hailu'nun (2020) önerdiği gibi yerinden edilme ve entegrasyon hakkında gerçek bakış açıları sağlamak için daha fazla mülteci tarafından yazılmış hikâyeye ihtiyaç vardır. Mülteci seslerini dâhil etmek mevcut anlatıların çeşitliliğini zenginleştirecek ve mülteci yaşamının gerçeklerine dair daha derin içgörüler sunacaktır.

Suriyeli mültecilerle ilgili Alman çocuk yazını, empati ve anlayışı teşvik etmede önemli adımlar atmış olsa da bu hikâyelerin nasıl anlatıldığı konusunda hâlâ gelişmeye açık bir alan olduğu görülmektedir. Çünkü bu anlatılar, kapsayıcı, empatik ve toplumsal açıdan sorumlu gelecek nesilleri şekillendirmede güçlü bir rol oynamaktadır.

Kaynakça

- Al Ali, N., Black, R. & Koser, K. (2001). Refugees and transnationalism: The experience of Bosnians and Eritreans in Europe. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 27(4), 615-634.
- Aneja, G. A. (2016). Rethinking Nativeness: Toward a Dynamic Paradigm of (Non)Native Speaking. *Critical Inquiry in Language Studies*, 13(4), 351-379.
- Aral, T., Schachner, M. K., Juang, L. & Schwarzenhal, M. (2022). Cultural diversity approaches in schools and adolescents' willingness to support refugee youth. *British Journal of Educational Psychology*, 92(2), 772-799.
- Arizpe, E. (2019). Migrant shoes and forced walking in children's literature about refugees: Material testimony and embodied simulation. *Migration Studies*, 9(3), 1343-1360.
- Baranova, T., Kobicheva, A., Tokareva, E. & Vorontsova, E. (2021). Application of translanguism in teaching foreign languages to students (specialty "Ecology"). *E3s Web of Conferences*, 244(11034), 1-9.
- Binder, N., Odag, O., Leiser, A., Ludders, L. & Kedzior, K. K. (2018). Student Definitions of Intercultural Competence (IC) - Are They Context-Specific? *European Journal of Educational Research*, 7(2), 251-265.

- Bird, A., Mendenhall, M., Stevens, M. J. & Oddou, G. (2010). Defining the content domain of intercultural competence for global leaders. *Journal of Managerial Psychology*, 25(8), 810-828.
- Bloch, A. & Hirsch, S. (2018). Inter-generational transnationalism: The impact of refugee backgrounds on second generation. *Comparative Migration Studies*, 6(30), 1-18.
- Coleman, N. & Guntersdorfer, I. (2019). Intercultural Competence for Global German Studies. *Die Unterrichtspraxis/Teaching German*, 52(2), 138-145.
- Corbin, J. M. & Strauss, A. L. (1990). *Basics of qualitative research: Grounded theory procedures and techniques*. Sage Publications.
- Daly, N. & Limbrick, L. (2020). The Joy of Having a Book in Your Own Language: Home Language Books in a Refugee Education Centre. *Education Sciences*, 10(250), 1-15.
- Deardorff, D. K. (2006). Identification and Assessment of Intercultural Competence as a Student Outcome of Internationalization. *Journal of Studies in International Education*, 10(3), 241-266.
- Dey, I. (2003). *Qualitative data analysis: A user friendly guide for social scientists*. New York: Routledge.
- Fall, M. S. B. (2023). Introducing “Trans~Resistance”: Translingual Literacies as Resistance to Epistemic Racism and Raciolinguistic Discourses in Schools. *Societies*, 13(8), 190.
- Gierke, L., Binder, N., Heckmann, M., Odag, O., Leiser, A. & Kedzior, K. K. (2018). Definition of intercultural competence (IC) in undergraduate students at a private university in the USA: A mixed-methods study. *Plos One*, 13(4).
- Griffith, R. L., Wolfeld, L., Armon, B. K., Rios, J. & Liu, O. L. (2016). Assessing Intercultural Competence in Higher Education: Existing Research and Future Directions. *Ets Research Report Series*, 2016(2), 1-44.
- Guo, Y., Maitra, S. & Guo, S. (2019). “I belong to nowhere”: Syrian refugee children’s perspectives on school integration. *Journal of Contemporary Issues in Education*, 14(1).
- Hailu, M. F. (2020). Postsecondary schooling ideologies of Nepalese American families in the United States. *New Directions for Higher Education*, 2020(191), 21-30.
- Hodder, I. (2002). The interpretation of documents and material culture. D. Weinberg (Ed.), *Qualitative research methods içinde* (s. 266-280). Biographical Research.
- Hope, J. (2008). “One Day We Had to Run”: The Development of the Refugee Identity in Children’s Literature and its Function in Education. *Children’s Literature in Education*, 39, 295-304.
- Hwang, S. & Coneway, B. (2017). Literature Focus Units as a Means of Exploring the Refugee Experience. *Journal of Arts and Humanities*, 6(2), 13-22.
- Ishihara, N. & Menard-Warwick, J. (2018). In “sociocultural in-betweenness”: Exploring teachers’ translingual identity development through narratives. *Multilingua*, 37(3),

255-274.

- Kampermann, A., Opdenakker, R., Heijden, B. V. der & Bückner, J. (2021). Intercultural Competencies for Fostering Technology-Mediated Collaboration in Developing Countries. *Sustainability*, 13(14), 7790.
- Karsli Cakmak, E., Tuna, M. E. & Alleksaht-Snider, M. (2022). Understanding Refugee Families' Potentials for Supporting Children's Mathematics Learning. *Teachers College Record*, 124(5), 49-68.
- Kevers, R., Spaas, C., Colpin, H., Nootgate, W. V. D., Smet, S. D., Derluyn, I. & Haene, L. D. (2022). Mental health problems in refugee and immigrant primary school children in Flanders, Belgium. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 27(4), 938-952.
- Khuu, T. & Bean, F. D. (2022). Refugee Status, Settlement Assistance, and the Educational Integration of Migrants' Children in the United States. *International Migration Review*, 56(3), 780-809.
- Kim, Y. N., Urquia, M., Villadsen, S. F. & Merry, L. (2021). A scoping review on the measurement of transnationalism in migrant health research in high-income countries. *Globalization and Health*, 17(126).
- Koçak, O. (2021). How Does the Sense of Closeness to God Affect Attitudes toward Refugees in Turkey? Multiculturalism and Social Contact as Mediators and National Belonging as Moderator. *Religions*, 12(8), 568.
- Kurnia, L. (2020). Representation of Refugee Children in the German Children's Books "Zahira, Ein Mädchen aus Syrien" and "Neben Mir ist noch Platz". *Proceedings of the Third International Seminar on Recent Language içinde*. Indonesia: EAI.
- Lee, Y. J. (2021). International Graduate Students' Experiences of English as a Medium of Instruction (EMI). *International Journal of Learning Teaching and Educational Research*, 20(9), 38-51.
- Leeman, Y. & Koeven, E. van. (2019). New immigrants. An incentive for intercultural education? *Education Inquiry*, 10(3), 189-207.
- Li, Y. (2019). Collaborative Online International Learning: A Pilot Study in Intercultural Communicative Competence in Chinese Higher Education Background. *Us-China Education Review*, 9(7).
- Liu, O. L., Roohr, K. C. & Rios, J. A. (2018). Assessing Civic and Intercultural Competency in Higher Education: The ETS HEIghten® Approach. *Ets Research Report Series*, 2018(1), 1-18.
- Odag, O., Wallin, H. R. & Kedzior, K. K. (2015). Definition of Intercultural Competence According to Undergraduate Students at an International University in Germany. *Journal of Studies in International Education*, 20(2), 118-139.
- Pandır, M. (2019). Stereotyping, victimization and depoliticization in the representations of Syrian refugees. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 409-427.

- Romjue & MacDonald, J. (2018). The Intercultural Classroom. *IALLT Journal of Language Learning Technologies*, 48, 53-68.
- Sarı, A. Ç. & Alkar, Ö. Y. (2023). Mediator role of intergroup anxiety in relationship between the social contact, intercultural sensitivity and attitudes towards Syrians among Turkish local society. *International Migration*, 61(4), 257-271.
- Seltzer, K. (2019). Performing Ideologies: Fostering Raciolinguistic Literacies Through Role-Play in a High School English Classroom. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 63(2), 147-155.
- Schiller, N. G., Basch, L. ve Blanc-Szanton, C. (1992). Transnationalism: A new analytic framework for understanding migration. *The New York Academy of Sciences*, 645(1), 1-24.
- Sun, Y. (2022). Implementation of translingual pedagogies in EAL writing: A systematic review. *Language Teaching Research*. doi:<https://doi.org/10.1177/13621688221090665>
- Sun, Y. (2024). Power dynamics in translingual practices for Chinese as a Second Language writing education. *Language Teaching*, 1(1), 1-17.
- Şimşek, D. (2018). Transnational Activities of Syrian Refugees in Turkey: Hindering or Supporting Integration. *International Migration*, 57(2), 268-282.
- Tomsic, M. ve Deery, C. M. (2019). Creating “them” and “us”: The educational framing of picture books to teach about forced displacement and today’s “refugee crisis”. *History of Education Review*, 48(1), 46-60.
- Trapp, M. M. (2015). Already in America: Transnational Homemaking among Liberian Refugees. *Refuge: Canada’s Journal on Refugees*, 31(1), 31-41.
- Uluslararası Mülteci Hakları Derneği (2018). Hangi Ülkede Ne Kadar Mülteci Var? Web: <https://umhd.org.tr/> adresinden 10 Ekim 2024’te alınmıştır.
- Yang, S. (2022). “Like special oriental spices added into Western food”: An ecological study of an EFL student’s literacy autobiography and its pedagogical implications. *Tesol Journal*, 13(3), e660.
- Yu, H. (2012). Intercultural Competence in Technical Communication: A Working Definition and Review of Assessment Methods. *Technical Communication Quarterly*, 21(2).

Araştırmacıların Makaleye Katkı Oranı Beyanı:

1. yazar katkı oranı: %60
2. yazar katkı oranı: %40

Çıkar Çatışması Beyanı:

Araştırmacılar arasında herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Finansal Destek veya Teşekkür Beyanı:

Bu çalışma için herhangi bir kurumdan finansal destek alınmamıştır.

Etik Kurul Onayı:

Çalışma etik kurul izni gerektirmemektedir.

Extended Abstract

In the past decade, the Syrian refugee crisis has significantly impacted the political, economic, and social structures of numerous countries, with Germany emerging as a primary destination for asylum and resettlement for Syrian refugees. In this context, children's literature has become a vital tool for shaping young readers' perceptions of refugees and fostering empathy. Children's books in Germany have portrayed the lives of Syrian refugees, allowing for the sharing of diverse cultural experiences and supporting the development of positive attitudes toward multiculturalism. Given the capacity of children's literature to inform young readers about social responsibility, empathy, tolerance, and cultural awareness, examining books on Syrian refugees published in Germany is of great importance for evaluating the pedagogical value of such literature.

This study focuses on the representations of Syrian refugees in German children's literature, aiming to explore the reflections of the Syrian refugee crisis within the realm of children's literature. Among the works analyzed in this research are Ursel Scheffler's *Zafira - Ein Mädchen aus Syrien*, Peter Härtling's *Djadi*, *Flüchtlingsjunge*, Katrin Holle's *Amani, sieh nicht zurück!*, Paul Maar's *Neben mir ist noch Platz*, Uticha Marmon's *Mein Freund Salim*, and Kathrin Rohmann's *Apfelkuchen und Baklava*. These works prominently feature themes such as the trauma experienced by refugee characters, their adaptation processes, and their integration efforts into a new cultural environment, providing readers with a multi-dimensional perspective on the refugee experience. This study evaluates how children's literature addresses the refugee crisis for young readers, examining the pedagogical and cultural contributions of these books through transnational, intercultural, and translingual perspectives.

This study employs document analysis, a qualitative research method that involves systematically evaluating written materials deemed relevant to the research objective. In this context, selected works within German children's literature were systematically reviewed and analyzed. The books examined in this study primarily focus on the stories of Syrian refugee children, addressing the difficulties they face, their identity formation processes in a new country, and their efforts at social integration. Since the data are based on the content of the works, a content analysis was conducted to interpret the data, analyze the structure, and evaluate the symbolic features. The core analytical dimensions of this study are transnational, intercultural, and translingual perspectives.

The transnational perspective explains the efforts of migrant individuals to maintain their connections to their home countries while also adapting to their new societies. Syrian refugee children living in Germany strive to preserve familial, cultural, and religious ties to Syria, confronting the complexities of multiple identities that migration brings. The books highlight various ways in which these children attempt to preserve their bonds with their past and define themselves between two cultures.

The intercultural perspective examines interactions between individuals from different cultural backgrounds. Syrian refugee children adapt to a new culture through relationships with their German classmates and teachers in Germany, with cultural exchange and mutual learning becoming prominent aspects of this process. German children's literature presents

the difficulties, support systems, and strategies these characters use to navigate cultural diversity during the adaptation process.

The translingual perspective addresses the ways individuals from diverse linguistic backgrounds establish communication despite language barriers. The characters in these books encounter language challenges as they learn German, but manage to communicate through gestures, facial expressions, drawings, and basic words. In this context, these books aim to instill interlingual communication skills in children by encouraging multilingualism, cultural diversity, and various modes of communication.

Zafira - Ein Mädchen aus Syrien: Written by Ursel Scheffler, this book tells the story of a young Syrian refugee named Zafira and her journey from Syria to Germany. The traumatic effects of the journey and the process of starting a new life in Germany are presented in an emotional narrative for young readers. From a transnational perspective, Zafira strives to preserve her family and cultural ties to Syria, while her intercultural interactions with her German classmates and teacher emphasize the bonds she forms in her new society.

Djadi, Flüchtlingsjunge: In this work by Peter Härtling, the story follows Djadi, a Syrian boy who builds a new life in Germany after a difficult journey. Djadi encounters language barriers and struggles with traumatic memories but gradually develops his German language skills, enabling him to express himself better. The book presents a translingual perspective by emphasizing Djadi's efforts to learn a new language and the support he receives from those around him.

Amani, sieh nicht zurück!: Written by Katrin Holle, this bilingual book in Arabic and German tells the story of Amani, a young girl who flees Syria and finds herself in Germany. This bilingual format supports linguistic diversity and reaches readers from various cultural backgrounds. Amani's adaptation to Germany underscores universal values such as peace and friendship alongside language and cultural adaptation.

Neben mir ist noch Platz: Paul Maar's book depicts the friendship between a Syrian refugee, Aischa, and her German classmate, Steffi. As a foreigner in German culture, Aischa initially struggles to express herself but gradually adapts to her new society with Steffi's help. The story highlights the importance of intercultural understanding and empathy, inspiring young readers to overcome prejudices.

Mein Freund Salim: This book by Uticha Marmon follows the friendship between Syrian refugee Salim and a German boy named Hannes. Salim faces language barriers but uses drawings to express himself, which provides a translingual perspective. Hannes learns about a new culture and develops empathy as he helps Salim navigate his challenges.

Apfelkuchen und Baklava: Kathrin Rohmann's book tells the story of Leila, a Syrian girl who migrates to Germany with only a walnut to remind her of her home. As Leila adapts to her new life with the support of her German friend Max, she gains confidence and forms intercultural bonds. The walnut symbolizes Leila's connection to Syria, emphasizing the significance of maintaining cultural ties.

This study evaluates the role of the representation of Syrian refugees in German children's literature in fostering empathy and cultural awareness. Children's literature provides young readers with opportunities to develop empathy for Syrian refugees, adopt a perspective free from prejudice in a multicultural society, and discover new ways of understanding diverse languages and cultures. Through these books, children learn about the challenges faced by individuals from different cultural backgrounds and become more aware of the importance of social acceptance. These literary works reflect the integration processes of migrant children, highlighting their resilience and adaptability, and present a positive model for a multicultural society. The portrayal of refugees in these works emphasizes empathy, tolerance, and cultural understanding, offering an essential message to young readers.

These books promote intercultural sensitivity, support the integration of translingual pedagogy into children's literature, and strengthen intercultural dialogue. Through the messages conveyed in children's literature, young generations are encouraged to adopt ideals of cultural awareness, tolerance, and coexistence in a multicultural society.